

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.— „
četrt leta 2.50 „
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Zopet glas o regulaciji učiteljskih plač.

Ne bi navajali zaupne izjave in se pečali z njo, ki jo je razposlal bivši deželni poslanec Mandelj, član S. L. S., svojim somišljenikom in zaupnikom, če bi se poslanec med nujnimi zadevami Kranjske dežele ne dotaknil tudi vprašanja o regulaciji učiteljskih plač.

Nikakor nam ni namen izrabljati posebno tega vprašanja v političke namene, to temmanj, ker smo vedno stali in še danes stojimo na stališču, da vprašanje regulacije učiteljskih plač ni političko vprašanje in bi bilo tudi naravnost nemoralno, če bi ga kdo političko izrabljalo.

Navajamo besede poslanca Mandlja zato, ker je on z njimi javno nasproti zaupnikom priznal potrebo regulacije učiteljskih plač in jo zagovarja, kar je za nas principialne važnosti. To tembolj, ker je njegova izjava strogo gospodarskega značaja in rešuje on naše vprašanje strogo z gospodarskega in objektivnega stališča.

Mandelj pravi v svoji izjavi:

„Nadalje je računati na višji redni izdatek pri učiteljskih plačah. (Poglavje X.)

Regulacija učiteljskih plač je neodločljiva, ker so plače učiteljskega osebja v primeri z draginjskimi razmerami obupno nizke. Ako hoče deželni zbor samo najnujnejše storiti in to mora, tedaj se morajo temeljne plače najmanj za 30% zvišati, kar znaša od 1.034 380 kron okroglo 310.000 kron. Ta vsota je minimum poviška. Če bo pa deželni zbor užitke učiteljskega osebja času primerno uredil, bo pa za ta povišek 500.000 kron potreboval.“

Priznati je potreba, in to tudi pred volilec zagovarjati, da regulacija učiteljskih plač ni nikaka miloščina, ampak je zasluženo plačilo. To tembolj, če upoštevamo dejstvo, da je plača naravnost obupno nizka v primeri z drugimi

stanovi in z ozirom na štiridesetletno službeno dobo.

Štiridesetletna službena doba se bo prejšlejš pokazala kot nevdružljiva. Že sedaj bi nadzorniki lahko statistično navedli rane 40 letnega službovanja. Če bi pa napravili razmerje med finančno pridobitvijo ob takem izrabljanju delovne moči in med resnično pridobitvijo delovne moči same, bi videli, da so merodajni faktorji v silni zmoti, če menijo, da z dolgo službeno dobo pridobivajo v šolstvu kaj moči, četudi prihranijo morebiti nekoliko na gospodarstvu. Ta gospodarski prihranek nikakor ni v soglasju z uspehi ob takem izrabljanju moči — in gmotni (hipni) dobiček nam tako označuje na drugi strani naše narodne bilance močno izgubo.

Istotako je krivo mnenje, da se z zadrževanjem regulacije učiteljskih plač koristi ljudstvu, ker ono ima pač tudi pri tem končno izgubo. Momentano razbremenjenje v gospodarskem oziru, mu pa zaradi pomanjkljivosti v moči šole škoduje in se maščuje nad njim potem ravno v gospodarskih stvarih najbolj, ker je gospodarski razvoj mogoč danes edino na družabnem temelju, za katerega je pa potreba predpogojev, ki jih da edinole šola.

Zatorej menimo, da ne bi bilo težko zagovarjati to breme pred volilec, če upoštevamo dejstvo, da potem ne bo potreba iskati več učiteljskega močeh in nemogočih postranskih zaslužkov ter bo potem lahko učiteljstvo posvečalo vse svoje fizične in duševne moči edino-le šoli, kar bo zopet v korist edino-le onim masam, ki jih poslanci v deželnem zboru zastopajo, edino zopet splošno v korist našemu narodnemu napredku.

Nastaja torej samo eno vprašanje in to je: Ali z denarno obremenitvijo zaradi regulacije učiteljskih plač deželi le odvzamemo in če ji s tem ne pridobimo na drugi strani toliko fizičnih in duševnih moči, ki povzdignejo deželo, da z njimi krijemo in spravimo v rav-

notežje poglavje dobička in izgube v naši deželni bilanci, ki je obenem tudi narodna bilanca?

Jezikovne razmere na slovenskih ljudskih šolah v koprskem okraju v Istri.

Slučajno smo dobili v roke razpis učiteljskih služb v koprskem okraju ter zapazili, da so med 11 razpisanimi službami 3, na katerih je potrebna samo slovenščina; na 7 je italijanščina kot predmet in na eni kot učni jezik. Kraji, kjer so te službe, so večinoma čisto slovenski, zato smo se pobrigali za pojasnila. Iz teh smo zvedeli to-le:

Istrski deželni odbor se ustavlja, kolikor mu je mogoče, ustanovitvi slovenskih šol, a če je primoran v to, pošlje h komisiji svojega zastopnika, ki stavlja staršem zvišano vprašanje: „Ali bi ne bilo dobro, da bi se otroci učili tudi nekoliko italijanščine?“ Ljudstvo je že naveličano s čakanjem na otvoritev šole, in noben čudež ni, ako se dobi kateri, ki nepremišljeno odgovori: „Si sior“. Dosti je to. V zapisniku so koj besede: „Starši žele, da se poučuje italijanščina kot predmet.“

Mi vemo, da je tudi italijanščina deželni jezik v Istri in zato pogledimo, kaj določuje šolski zakon o tem! § 6. drž. šol. zakona z dne 14. maja 1869. pravi: „O učnem jeziku in o določilih glede pouka enega drugega deželnega jezika odločuje po zaslišanju onih, ki vzdržujejo šolo v po zakonu določenem obsegu, deželna šolska oblast.“ Akoravno so imeli Italijani, ko so sprejeli deželni zakon z dne 30. marca 1870, št. 20, popolno neomejeno oblast v deželnem zboru, vendar se niso upali nič skleniti zaradi pouka drugega deželnega jezika. Določili so le v § 7: „Vse za ustanovitev in ureditev odločujoče razmere je določiti komisionalno po zaslišanju interesentov, če je potreba tudi na licu mesta. Komisijski zapisnik je podlaga

daljnemu postopanju.“ Zaradi tega so ustanovili čisto slovenske šole brez vsake italijanske pritikline, tam, kjer so bili občinski zastopi zavedni, da so tudi ljudstvo poučili. Dokaz temu nam je to: Ko so ustanovili šolo v Klanecu, je bil Klanec še pod županijo Dolina, a ko so ustanovili šolo v Krvavem potoku, je bila klanska županija že ločena od dolinske. In glej čudo! Šola v Klanecu je čisto slovenska, a na oni v Krvavem potoku je italijanščina kot predmet.

Tudi § 2, šol. in uč. reda se glasi: „Ako bi bilo v posameznih primerih potrebno izdati posebno odločbo o učnem jeziku in o pouku v kakem drugem deželnem jeziku po § 6. drž. zakona o ljudskih šolah, se morajo poprej natančno pozvedeti vse okoliščine, ki pridejo v poštev, in povprašati vsi, ki vzdržujejo šolo, zlasti zastopi docela ali deloma v šolanih občin, šolskega okraja in dežele.“ To je dovolj opomina, naj so občinski zastopi previdni in naj tudi starši pazijo, da se ne vlove z nepremišljeno besedo.

Vidimo, da v Istri niti vlada ne vsiljuje na ljudske šole nemščine. Zvedeli smo pa ob tej priliki, da so uvedli v B. kar na svojo roko 2 uri na teden nemščine. Nikakor ne moremo zaslediti vzroka temu. Izkušnja nas uči, da ne bodo dosegli nič, ker otroci se ne bodo naučili toliko, da bi jim kdaj koristilo in k večjemu se hočejo s tem prikupiti par železničarjem. Vendar to ni merodajno, ljudska šola v B. ni samo za železničarje, ampak za slovensko ljudstvo sploh. Nihče ne sme uvesti nobenega predmeta samovoljno, ker toč. 1. § 12. šol. in uč. reda določuje: „Uvedba pouka v kakem drugem deželnem jeziku ali v goslanju, v ročnosti za dečke in del na šol. vrtu potrebuje dovolila deželnega šol. oblastva, ako deželni zakon ne obsega drugih določil.“ Nemščina ni v Istri deželni jezik in deželni zakon ne obsega drugih določil, zato je dolžnost šolskih oblastnij, da napravijo tukaj red.

LISTEK.

Moja miljena Ma-a.

(Alegorična farza.) Piše Sadinomis.

(Dalje.)

Drugi dan ob 8. uri zjutraj sem z očetovskim ponosom pozdravil svoja prvorojenčka.

Bila sta dvojka, nežna deklica in ljubeček deček. Veliko hrupa in veselja je bilo v hiši. Vsi smo bili veseli, in moji sohlapci so mi stiskali roko, kakor bi se poslavljali za delj časa. Še celo gospodar mi je krepko stisnil roko. —

Moja ljubljena Ma-a je ležala v postelji ter z materinsko ljubeznijo zrla na svoja ljuba otroka. Prišel je čas krsta. Treba je bilo določiti imena otročkoma.

„Janez naj bo deček“, sem ponižno izrazil željo. Ona pa: „Red naj bo!“

„Ali prosim te, saj to ni krščansko ime!“

„Kaj krščansko! Če ni, pa še bo. Kaj ne more postati moj sin svetnik?“

„Prosim te, poslušaj me! Saj ga ne bodo hoteli krstiti na to ime!“

„Kaj čeljustaš! Molči! Tako bo, kakor jaz hočem. Fant bo Red, deklica Natančnost!“

„Ali ljuba moja! . . .“

„Molči, pravim!“

„Prosim!“

„Molči! Pojdi in izvrši, kakor velim! Da veš, fanta morajo krstiti za Red, deklico za Natančnost!“

„To vendar niso svetniki!“ hlastnem jaz.

„Bosta pa ta dva, saj je tudi Birokraj postal svetnik!“

„Ali ljuba Ma-a! . . .“

„Molči in pojdi, drugače! . . .“ Divje je pogledala, zaškrtala z zobmi. . . . Jaz pa sem odšel ostrašen, ponižen in vdan. — Druga solza spoznanja mi je kanila v žalostno srce. Z gnjevom v duši sem šel iskat botra. — Nesli smo h krstu. Župnik se je branil in branil krstiti na taki poganski imeni, ko sem mu pa pojasnil zadevo, se je vdal ter krstil dečka za Red in deklico za Natančnost. Red in Natančnost sta bila torej utelešena v hiši. Otroci napravljajo staršem skrbi in dela. Od časa, ko sem postal oče, vem šele, kaj se pravi skrb, kaj se pravi delati. — Prve dneve po krstu je bil nekak mir v hiši, in pozabil sem na

energijo svoje ljube Ma-e. Že sem mislil, da se povrnejo zlati časi, kar se je oživela stara narava v moji ljubi Ma-i. Sedela sva nekega večera s svojo Ma-o na dvorišču, kar mi reče ona: „Pri svetem zakonu si mi obljubil skrb za družinico. Si li zapisal rojstne date naših ljubih otrok? Bog ne da, da bi ne bilo to zapisano, saj se lahko pozabi; oj, kolika nesreča bi bila za najine otroke! Glej, da to takoj izpolniš, ker red in natančnost mora biti pri nas!“

„Da, da, ljuba moja“, sem rekel, „takoj jutri bom napisal, lepo bom napisal, z okroglo pisavo bom napisal.“

„Dobro, in pokazati mi moraš!“

„Bom, bom ljuba!“

Drugi dan sem skrbno zapisal rojstne date svojih otrok. Ko ji pokažem zapisnik, je bila zadovoljna sicer, toda ne povsem.

Hotela je imeti posebno tiskovino za to in pa mesec rojstva bi moral pisati z besedo, češ, da to ni umljivo, če zapišem le s številko. Ovrkla mi je torej zapisnik, in teči sem moral v tiskarno, kjer sem dal natisniti posebne tiskovine za svoje otroke. Malo sitna pot je bila to. Vraga, tiskovine za dva otroke, ej malo čudna

zahteva! Pa sem končno le slual. Čim dlje sem premišljal zahteve svoje Ma-e, tem bolj mi je notranjost dopovedovala, da ravna najbrže Ma-a prav. Kaj bi pisal to na listke, ki se lahko izgube in pa no, ona je gotovo mislila, da ne ostane pri tem številu. En ducat, takele sem sklepal, en ducat jih bo, tako ona misli. Pa če jih Bog da, kaj za to? Pa bodi. — Naročil sem lepe tiskovine, z vsemi potrebnimi rubrikami in vezati sem jih pustil, pa še prav lepo, samo, da bi ustregel ljubi Ma-i. Drugi dan, to se pravi, takoj, ko sem prejel tiskovine, sem spisal nanovo prav čedno in lepo vse date svojih otročičev. Bila je zadovoljna in vsa srečna, ko ji pokažem dovršeno delo. — Zadoljen sem bil tudi jaz že zlasti zaradi tega, ker me je tako hvaležno in ljubko pogledala, da me je kar požgalkalo. Zato sem pa tudi sam pri sebi trdno sklenil, da se bom poslej trdno držal reda in natančnosti že zaradi nje in pa zaradi sinčka Reda in hčerke Natančnosti. Toda človek misli, Bog pa reče. Nikoli nisem mislil, da mi bo provročala ta obljuba toliko grenkih ur.

Ne vem, ali zaradi sitnosti ali dolgočasnosti si je mnogokrat utepla moja Ma-a kaj v

Tudi „Slovensko istrsko učiteljsko društvo“ naj stori svoje. Dosti naj bo za sedaj, a če potreba nanese, drugič kaj več.

K poglavju o učiteljski bedi.

V večjem kraju na Kranjskem službuje kot nadučitelj kolega, ki je vsega sočutja vreden. Ker ima odrasle, šolo obiskujoče otroke, živi njegova soproga v Ljubljani, da more ceneje izhajati. Tej mora pošiljati mesečno 120 K, sam pa prejema, ker mu zaradi obveznosti plačo odtrgujejo, po 36 K. Kako torej ta nadučitelj izhaja? Zjutraj si sam naredi čaj, opoldne si kupi samo juho in le večerjo ima redno in naročeno. Umljivo je tudi, da ne more plačevati stanovanja, zaradi česar spi v šolski pisarni na zofi. Zaradi popolnosti omenim, da ta kolega nikamor ne zahaja in dela ves ljubi božji dan, tudi ob nedeljah in praznikih, za šolo. Življenje pa mu grenijo tudi gotove vrste ljudje zato, ker je tudi v svoji bedi samostojen in značajan.

Razmerje.

Vsak stan, bodisi finančni, železniških čuvajev, orožniški, duhovniški itd., ki je nastavljen v zakotni vasi, ima zagotovljeno stanovanje že pred nameščenjem.

Izmed vseh stanov pa je edini učiteljski izpostavljen v zakotni vasi vsemu zlu. — Mesto je sistemizirano, nameščen si, pa hajd! — Tako pravijo učitelju ozir. učiteljici, pa bog s teboj! V vas pride z vsemi naročili, nikogar ne pozna; predstavljati se mora pri Ponciju in Pilatu, od katerih nima pričakovati posebnih pomočij in nasvetov. Končno izberači kakšen „pajzele“, kjer si zamore iztegniti svoje trudne kosti. Dogodi se pa tudi, da mu odpovedo še ta uborni kotichek. Po celi vasi se mora truditi učiteljska para, da bi dobila nadomestilo za prejšnje stanovanje, toda ves trud je brezuspešen. Drugega mu ne preostaja, kot nujno obvestiti o tem predpostavljene. Kaj mu ti povedo, ve pač vsak, ki je doživel enako prijetne dogodiljaje. Posledice so različne, ki jih bomo omenili ob gotovih prilikah.

Marsikateremu tovarišu se bo zdelo vse to pretirano in neverjetno, in vendar je resnično.

Neverjetno pač je, da se to dogaja v okraju, kjer se učiteljstvu godi tako dobro, da ima celih 13 K na dan. (Tako je namreč govoril na klerikalnem shodu nekí Pirih, kalski župan na Goriškem).

Ker so pa klerikalci že tako napredni, da baje skrbe za šolstvo ter hočejo biti na vsak način gospodarji nad njim in ker skrbe za udobno ter brezplačno stanovanje duhovnika — ker drugače ga niti ne dobe — zakaj bi pač ne preskrbeli ubornega stanovanja učitelja, ozir. učiteljici in to proti najemnini? — Kčemu naj bi bil učitelj z mežnarjem še nadalje capin gospoda nuncia, ki ni deležen niti tega, kar se ne odreka najnižji človeški kreaturi. Vsak naših nasprotnikov vidi le onih par šol, sezidanih v zadnjem času, toda onih veliko več kurnikov v zakotnih vaseh noče nihče videti.

glavo. Nekega dne mi reče: „Ti vse premalo skrbiš za družino. Dva otroka je nama Bog dal, naj jih da še kaj, kako bodo pa živeli, ker ti tako malo skrbiš za nje!“

Debelo sem gledal, da mi kaj takega očita. Jaz da premalo skrblim, jaz, saj me je od skrbi samo še kost in koža. Molčal sem in poslušal daljna izvajanja.

„Vidiš“, povzame zopet ona, vidiš, res delaš, ali vsaj tako se mi zdi, da delaš, seveda priseči ne morem na to. Jaz pa hočem vedeti, kaj delaš, kako delaš — po tem bom šele presodila, da res delaš zame in za družino. Za ves teden, ne, za mesec — ne, ne, za vse leto bi jaz rada vedela, kaj boš delal. Ko bi jaz imela to-le vse napisano, pa bi lahko rekla: „Glejte, moj mož res dela, vidite, za vsako leto, za vsak mesec, za vsak teden, dan in uro vam povem, kaj dela moj mož, in jaz vam prisežem, da moj mož res dela, saj imam tukajle zapisano, kaj dela in da res dela.“ Vidiš ljubi moj, s tem bi bilo tisto večno očitavanje, da nič ne delaš, ovrženo. Ali ne trdim prav?“

Široko sem zazijal in požiral sem njeno modrost in zajecjal sem:

Ako primorajo razna oblastva občine napraviti stanovanja že pred nameščenjem svojih organov, je neumljivo, zakaj na bi vplivali okr. šol. sveti na občine za napravo primernih stanovanj svojim učiteljem, ki nimajo stanovanja v šoli, in to proti primerni najemnini?

Sicer je res lepo slišati besede okr. šol. svetov: „Da, saj vam vendar plačujemo stanarino; nadalje pa sami skrbite!“ Res, stanarina je tu; a kam naj gre učitelj, ozir. učiteljica v slučaju, ko ni dobili stanovanja v vasi?

Torej na vsak način je toplo priporočati vsem okr. šol. svetom, da bi se resno zavzeli za stvar. Moralo bi biti tako: kamor namestijo učno osebo, tam bi se morala zavezati občina, da preskrbi uč. osebi primerno stanovanje.

X.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Občni zbor „Hranilnice in posojilnice „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani se je vršil dne 2. febr. 1911. v Ljubljani. Odobrile in izvršile so se vse točke, ki so bile navedene v vabilu k običnemu zboru, katero je bilo priloženo tudi našemu listu. Vodstvu se je izrekla splošna zaupnica, za zasluge, ki jih ima pri vidnem napredovanju našega denarnega zavoda.

Štajersko.

Brežiško-sevniško učiteljsko društvo je imelo svoj redni občni zbor 6. januarja na Vidmu. — Navzočih je bilo samo 18 članov, kar pa je bilo zaradi skrajno slabega vremena opravičljivo.

Glavna točka tega zborovanja je bilo poročilo društvenega predsednika tov. Knapiča o delovanju društva v preteklem letu. Navajeni smo od našega dičnega predsednika, da je vse, kar pove, zanimivo in temeljito. Tako je znal tudi to pot o tej navidez sicer suhoparni snovi tako zanimivo poročati, da smo vsi z največjo pozornostjo poslušali njegove besede.

Društvo je šlo v preteklem letu 56 rednih, 5 podpornih in 1 čast. člana. Zborovanj je bilo 5; v Rajhenburgu 2, v Brežicah 1, v Dobovi 1, na Vidmu 1. Udeležba pri zborovanjih je bila vobče povoljna. Sicer pa smo nazadovali v primeri s prejšnjim letom kar za 20%. Predsednik meni, da je bil to izredne slučaji, ki ga pripisuje „vplivu Hallejevega kometa“. Vederemo! — Več zanimanja za društvo je želeli zlasti pri nekaterih odbor-nikih.

Imeli smo v preteklem letu kar 7 daljših predavanj:

1. Kmetijstvo in šola. (Tov. Jamšek.)
2. Kako je postopati pri izpraznjevanju šol. prostorov ob eventualnem požaru; splošne določbe. (Tov. Černej.)
3. O svetovnem naziranju v srednjem veku. (Tov. Bismal.)
4. Kako se dožene složno delovanje učiteljske več-razrednih šol? (Tov. Pečnik in Vadnal.)
5. O pomenu hriboletstva. (Tov. Černej.)
6. O važnosti življenjskega zavarovanja in
7. O „Učit. gospodarski in kreditni zadrugi v Celju“. (A. Pesek.)

Društvo je založilo „Roditeljsko pismo“, ki ga je sprejela učit. konferenca za brežiški, kozjanski in sevniški okraj in ga je potrdil c. kr. dež. šol. svet štajerski. Razposlalo se je do konca leta že okroglo 5000 izvodov v vse kote slovenskega Štajerja.

Društvo je bilo zastopano pri občnih zborih „Štajerske zveze“, in „Zaveze jugoslov. učiteljskih društev“.

„Pa kako, misliš, bi se to zgodilo, kar želiš?“

„Kako bi se zgodilo?! Sedi in spiš svoj delovni red za vse leto, potem ga razdeli na mesece in tedne. To ni bogsigavedi kaj! Da bo bolj pregledno, boš pa pisal za vsak teden še posebe, in da boš pisal vsak dan sproti za vsako uro svoj delovni red. Nič ne škodi, če malo več papirja in črnila porabiš, bo pa red in natančnost v naši hiši.“

Modro je to, sem si mislil. Takoj drugi dan sem se lotil dela, ki ni bilo majhno. Delal sem in delal na svojem redu, tako delal, da nisem utegnil priti k delu, vse seveda zaradi reda in natančnosti in skrbi za svojo družino. Slednjič je bil moj poslovnik dokončan, to se pravi načrt poslovnika. Poslovnik za vsak dan in vsako uro pa pišem in sestavljam sproti vsak dan, in kaj zato, če do svojega dela ne pridem, da le dnevni red spišem. Oj, to je modrost moje ljube Ma-e! To skrblim in delam za svojo družinico! Ali mari ne, če cele dneve sam sebi red pišem?!

(Dalje).

Zbiralo je tudi za obrambni sklad C. in M. družbe in ji vposlje prvi obrok (50 K) za kamen.

Po predsednikovem poročilu smo slišali poročilo blagajničarke o društvenem prometu.

Društvo sklene, pristopiti k „Učit. gospodarski in kreditni zadrugi v Celju“ z enim deležem v znesku 10 K.

Ljutomersko učiteljsko društvo je imelo 12. januarja t. l. v Ljutomeru svoj redni občni zbor. Splošno mnenje je bilo, da tako dobro obiskanega, in v vsakem oziru sijajno uspelega običnega zbora že dolga leta nismo imeli. Temu primerne so tudi bile pozdravne besede dičnega našega predsednika tovariša Tomažiča, ko je otvarjal redni občni zbor ter v prvi vrsti pozdravil gosta g. Tašnerja, prav-nika iz Male Nedelje, dalje nanovo pristopile člane gospodični Colnerič iz Veržaja in Pušenjak iz Kapele, ter gospoda Velnarja iz Oza-njevec in okr. pom. učitelja Fūrsta, bodreč jih k vztrajnemu sodelovanju na polju naše stanovske organizacije. V imenu društva je čestital tovarišicam Robičevi, Mahorčičevi in Pušenjakovi in tovarišu Cilenšku k srečno prebitemu izpitu usposobljenosti, posebe hvalno je omenil tovarišice in tovariše iz gornjeradgonskega okraja, ki se niso ustrašili ne dolgega pota ne skelečega mrsza ter prišli v res častnem številu.

Nato smo prešli na dnevni red. Izmed došlih dopisov je posebno omeniti Zvezinega, v katerem naznanja, da se je Socialni odsek izpremenil v zadrugo. Na predlog tov. Mauriča smo sklenili, da pristopi tudi naše društvo z enim deležem, kakor hitro bodo potrjena pravila.

Tajnikovo in blagajnikovo poročilo se vzame z odobravanjem v znanje ter se izreče obema hvala za trud.

Za društveno knjižnico se v prih. letu naročijo knjige Šol. in Slovenske Matice. Poudarja se pa, da je častna dolžnost vsakega tovariša in tovarišice naročevati in seveda tudi plačevati naše stanovske liste. Ako imamo denarja za razne nepotrebne listine in knjige, ki našemu stanu in napredku naravnost škodujejo, moramo imeti tem več denarja za naše stanovske liste.

Glede petja se sklene prijeti vaje gosteje in jih obiskovati redneje ter ustanoviti godbeni odsek.

Bazgovor „Naš položaj“ je moral zaradi kratkega časa izostati.

Potem se je vršila volitev novega odbora. Izvoljeni so bili: predsednikom Ivan Tomažič, podpredsednikom Simon Ovahte, tajnicam Mara Kocuvan, blagajnikom Ivan Kryl, knjižničarjem Ivan Bankart, prevodjem Franc Zackerl in odbornikom Avgust Lah.

Imena izvoljenih odbornikov nam jamčijo, da bo naše društvo tudi v bodočem letu, v katerem praznuje svojo štiridesetletnico, uspešno delovalo v dosegu svojega zvišenega namena, to pa posebno takrat, če se bo vse učiteljstvo celega okraja tesno prirejelo naše organizacije ter zlasti pridno in polnoštevilno posečalo naša društvena zborovanja.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrirana zadruga z omejenim imanjem.

Promet do konca januarja K 36.221.30.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 30 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Književnost in umetnost.

Primerno učilo. Na nobeni slovenski šoli bi ne smelo manjkati pokrajinskih slik naše lepe domovine, bodisi da so razobešene v razredih ali pa — kar se meni zdi primerno — po hodnikih, in to v ličnih okvir-jih. Tako razpostavljene slike nehote privab-ljajo otroke, da si jih ogledujejo. Oue bude v mladini ne samo čuta za lepoto, temveč tudi ljubezen do domovine.*)

Večjih takih slik imamo malo. Omenjam Blejsko jezero, Klanška jezera, Ljubljano, Trst, Kamniško sedlo itd.

Večinoma se moramo zadovoljiti z raz-glednicami. Tudi te, ako so lepo izdelane, nam pridejo prav, če nimamo večjih slik.

Danes mi je namen opozoriti tovarise in tovarišice na krasno izdelano panoramo z Ojstrice.

Otroku, ki še ni bil na višji gori, je težko pri opisovanju gorskih vršacev dopove-dati, kakšen obširen razgled nam ti nudijo. On si ne more tega predstavljati. Če mu pa kažemo sliko, češ, stojiš na visoki gori, okolo sebe vidiš to in še več, kar ti nudi ta-le slika, potem se bo otrok začudil in pojnil bo

*) Tako je na primer na I. deški ljudski šoli v Ljubljani. Uredn.

lažje o bširen razgled. Občudoval bo panoramo in vedno in vedno jo hodil gledat.

Panorama z Ojstrice je kakor nalašč za naše razmere.

Savinjska podružnica S. P. D. je skle-nila z neko večjo tvrdko, izdelovalnico umetnih razglednic, trgovsko zvezo zaradi razglednic. Tvrdka je poslala letošnjo jesen lastnega gor-skega fotografa z izbornim aparatom v Sa-vinjske planine, kjer je fotograf posnel čez 40 najlepših točk.

Večina razglednic je še v delu, pač pa je že došla panorama z Ojstrice.

Na vrhu Ojstrice je postavil fotograf svoj aparat — dan je bil najlepši, razgled čist — ter je šest velikih slik tik drugo ob drugi napravil, tako da je posnel ves krog, razen malega dela proti Rogatcu in Ljubljani, kjer je ravno takrat stalo sonce.

Teh šest slik je združil v eno samo ve-liko in dobil ono panoramo. Tovariš Kocbek je določil imena glavnijšim točkam, ki jih je čez petdeset.

Tako imamo sedaj pred seboj deset raz-glednic dolgo enotno sliko z imeni vršacev, dolin itd.

Nezložena taka dolga karta v okvirju se imenitno reprezentuje in je lahko v okras vsakemu salonu.

Ker tudi ni draga — stane 1 K — si jo pač lahko vsakdo omisli. Posebno bi jo priporočali šolam kot primerno učilo. Naročuje se pri založništvu: „Sav-injska podružnica Slov. planinskega društva v Gornjem gradu“. Odpošlje se skrbno zvita, tako da se na pošti ne more poškodovati. Priporo-čati je, da si učiteljstvo naroča skupno več izvodov za sebe in za šolo. —ij—

Navajalna vojna.

Mislili smo, da bo pravda med tov. A. Lebanom in med tržaškimi tovariši glede ci-tatov že končana; pa smo dobili zopet dva dopisa: enega od tov. Lebana, drugega od tov. pl. Kleinmayra iz Trsta, ki je sedaj stopil z odprtim vizirjem na dan, da tako ustreže želji Lebanovi in sam z njim dožene pravdo.

Oba tovariša sta naša zvesta sotrudnika, torej jima gre prostor v listu, da se pošteno domenita med seboj. Upamo pa, da bo pravde kmalu konec in da se naposled tudi pobotamo!

Tov. A. Leban odgovarja trž. tova-rišem to-le:

V „Učit. Tovarišu“ z dne 20. jan. t. l. sem omenil dopisniku, da ne odgovarjam več, ako nima on toliko moštva, da se podpiše. — In glej v odgovoru v 3. štev. „U. Tov.“ od dne 3. febr. se dopisnik ni podpisal, pač se je skrtil za podpi-som „Trž. tovariši“. — Torej na moj preprosti odgovor se je dopisnik tako oplasil, da išče zavetja za hrbtom „Trž. to-varišev“. — No, „neka bude“, bi rekel Hrvat in zato nekaj odgovora.

Ad I. Vsak stan ima svoje „šarže“. Vo-jaki „frajtarja“, „korporala“ itd. Duhovniki: kaplana, vikarja, župnika, dekana itd. — Baš tako e. kr. uradniki in učitelji. — Tako so tudi učiteljske „šarže“: Podučitelj (teh je malo več), učitelj, učitelj-voditelj, nadučitel-j-voditelj. Torej naj velja vsakemu, kar mu gre. — „Naglica“ ni izgovor, ker se vidi, da se je to ostantativno zgodilo! Učitelji smo vsi. Baš tako duhovniki, uradniki itd. Kaplan pa ne boče nazival dekana: g. du-hovnik ali tovariš, ampak z uradnim znača-jem, ki mu gre, t. j. g. dekan. To velja za vse stanove. Tako kakor je pisal dopisnik, se res pravi „prezirati“. — Res je, da smo učitelji vsi: tudi duhovniki in uradniki so vsi, a v nazivanju naj vsakemu velja — uradni značaj.

Ad II. Učitelj ne le „more“, ampak tudi „mora“ znati nemški, saj se je učil skoraj vse iz nemških knjig in še sedaj črpamo skoraj vso stanovsko omiko iz nemških knjig. — Ako vam — „Trž. tovarišem“ — prihaja slabo pri nemških „ocvirkih“, je to vaša občutljivost kriva, saj bi morali vedeti, da znanstveniki z me-rom citirajo v originalu. — Kolikor jez-ikov znaš, za toliko mož veljaš. — Vedi pa Bog, če vam — „Trž. tovarišem“ — tudi pri italijanskih, latinskih in drugih „ocvirkih“ prihaja slabo?

Ad III. Res je, da dobivajo „U. Tov.“ tudi drugi ljudje v roke, a vendar je list ve-činoma pisan za učiteljstvo. To je je naobra-ževalo izvečine iz nemških knjig in potreba nemščine se nam je naglaševala že na učite-ljišču iz razloga, da bi učitelji lahko in s prid-om čitali nemške pedag. knjige.

Ad IV. Z besedo „Lebanizem“ je dopisnik gotovo mislil tudi na moje rodovino, osobito na brata Janka, ki je izdal nemško knjigo o slovenskem junaku Čehovinu. Že 40 let sem sotrudnik raznih listov, a še nihče mi ni očital tega, kar vi — „Trž. tovariši“. — To je res kolegalno. — Vedite pa, da ste se oglasili prekasno.

Ad V. Da bi bil naš slovenski jezik „najkrasnejši“ in kar najbolj „blago-doneč“, je tudi bosa, zakaj splošno je znano, da gre v tem oziru prvenstvo italijansčini in srbo-hrvatščini!

Ad VI. „Klic na korajžo, naj se pod-pišemo, ni na mestu“ — pišete „Trž. tova-riši“. — Seveda to mislite vi. — Ako je pa dopisnik možak, se je imel podpisati, da vem komu odgovarjam. Strahopetnik, ki je vrgel